

УДК 17.021.2

БАБІНА Світлана, к. філос. н., доцент кафедри філософських та соціальних наук Київського національного торговельно-економічного університету

МАСКА ТА САМОІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Розглянуто екзистенціально-антропологічне значення маски для самоідентичності особистості в сучасному суспільстві. Розуміння маски як особливого образу зведено до індивідуального засобу буття людини у соціальному просторі. Показано, що "протеїстична особистість" обумовлюється тими значеннями, які опановує, і з якими себе співвідносить, вибудовуючи тим самим свій образ, виявляючи в ньому свою ідентичність.

Ключові слова: маска, самоідентичність, протеїстична особистість, Інший.

Бабина С. Маска и самоидентичность личности. Рассмотрено экзистенциально-антропологическое значение маски для самоидентичности личности в современном обществе. Понимание маски как особого образа сведено к индивидуальному способу бытия человека в социальном пространстве. Показано, что "протеистическая личность" обуславливается теми значениями, которыми овладевает, и с которыми себя соотносит, выстраивая тем самым свой образ, выявляя в нём свою идентичность.

Ключевые слова: маска, самоидентичность, протеистическая личность, Другой.

Постановка проблеми. В умовах інформаційного суспільства, якому властива швидкоплинність соціальної реальності, перед людиною постає потреба у самовизначенні у своєму бутті, бо самоідентичність особистості стає більш нестійкою. Для сучасної людини маска є важливою складовою її буття. У повсякденному житті маска обирається людиною як засіб гри, що визначає його особливе становище у "світі ролей" (під терміном "маска" ми розуміємо "культурну форму, пов'язану зі свідомим конструюванням образу людини, культурну форму репрезентації Я в соціумі" [1, с. 10]). У цьому контексті актуальним питанням для дослідження самоідентичності особистості в сучасному суспільстві є з'ясування значення, яке має маска у процесі самоідентифікації особистості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню феномену самоідентичності особистості присвячено багато праць: філософських, психологічних, соціологічних тощо. Кількість теорій щодо природи самоідентичності з кожним роком лише зростає. Тема самоідентичності особистості залишається актуальною, бо вона зачіпає одне з "вічних" питань філософії – питання існування людини та її самовизначення.

© Бабіна С., 2018

Серед сучасних ґрунтовних філософських досліджень проблеми самоідентичності особистості, слід зазначити праці таких вітчизняних науковців. Монографія та дисертаційне дослідження В. Калуги присвячені аналізу феноменів ідентичності та самоідентичності як ключових елементів суспільного буття людини в їх гендерних, соціокультурних та екзистенціальних вимірах [2; 3]. У монографії Л. Мазур досліджено сучасні концепції самоідентичності особистості з наголосом на розумінні самоідентичності як процесу породження Іншим, важливим чинником якого є практики себе [4]. Тему соціокультурної самоідентифікації особистості розглянуто в дисертації О. Лісового [5]. Феномен самоідентифікації як онтологічний вимір соціального суб'єкта в структурах соціальної реальності став об'єктом дисертаційного дослідження В. Палагути [6]. Темі гри як способу конструювання особистісної ідентичності присвячена публікація Л. Беляєвої та О. Новикової [7]. Різні елементи самоідентифікації особистості як соціально-психологічного процесу досліджено Г. Хоружим [8].

У сучасній філософії у зв'язку з накопиченим теоретичним матеріалом виникла потреба певної систематизації аспектів, точок зору, підходів, що й робиться авторами зазначених досліджень. Але, незважаючи на велику кількість праць, присвячених темі самоідентичності особистості у філософії, недостатньо артикульованим у філософському дискурсі залишається з'ясування значення, яке має маска у процесі самоідентифікації особистості.

Метою статті є розкриття екзистенціально-антропологічного значення маски для самоідентичності особистості в сучасному суспільстві.

Матеріали та методи. Для досягнення зазначеної мети застосовано міждисциплінарний метод дослідження та екзистенціальний підхід. Це дозволило використати наявні напрацювання в соціальній філософії, філософській антропології, психоаналітичній філософії. Теоретичною основою статті стали філософські праці М. Гайдеггера; філософсько-антропологічні праці Л. Мазур, Є. Сурової, В. Табачковського, Г. Тульчинського; психоаналітичні теорії – Ю. Крістевої, Ж. Лакана; враховані соціально-філософські концепції З. Баумана, С. Жижека, Т. Воропай, Е. Гідденса, І. Кузіна. При розкритті теми маски та самоідентичності враховано особливості розвитку інформаційного суспільства та їх впливу на самоідентичність особистості.

Реалізації зазначених методів та підходів сприяло використання загальнофілософських методів та принципів: об'єктивність та історизм, аналіз і синтез.

Результати дослідження. Межі особистості в ситуації сучасної цивілізації придбали інтенсивну рухливість і неоднозначність. У проблему перетворилася власна ідентичність людини. На думку Т. Воропай, "основна відмінність сучасного дискурсу ідентичності полягає в тому, що суб'єкт мислиться в ньому як множинність" [9, с. 25].

Збільшення кількості життєвих стилів кидає виклик нашій здатності зберігати самих себе. Що ми виберемо з величезної кількості Я? Сучасний суб'єкт є динамічним, відкритим і відрізняється від самого себе в кожен наступний момент. Людина інформаційного суспільства – це, насамперед, людина урбанізована. Її спосіб життя приводить як би до перенасичення індивідуального Я всілякими Ми, тобто системою самоідентифікацій у рамках тих чи інших соціальних спільнот, що може сприяти відчуттю втрати своєї самості. Кризи ідентичності, вважає Т. Воропай, мають місце "вже в силу простого усвідомлення своєї множинності, самим актом поділу на "Я" та "Самість", на "Я" та "Я", на "Я для себе" та "Я для іншого", людина закриває собі шлях до самототожності, якою би бажаною й етично-ціннісною остання не була" [9, с. 397].

Дослідники відзначають кардинальні зміни, характерні для сучасних процесів ідентифікації. При цьому акцент робиться на зсуві, що відбувся в стратегіях ідентифікування зі статичного типу, який панував до Нового часу, на стратегії динамічного типу. Як зауважують англійські соціологи Е. Гідденс [10] і З. Бауман [11; 12], для сучасного суспільства характерний стан постійного сумніву, множинності джерел знання, що робить самість більш мінливою й потребує постійної рефлексії. Самоідентичність все більше сприймається сьогодні не як тверда, раз і назавжди сформована даність, а як незавершений проект, що розвивається. Тому в сучасному світі стрижнем постмодерністської стратегії життя стає не створення ідентичності, а уникнення фіксації. Сьогодні важливо уникнути стійкої фіксації на якійсь одній ідентичності та зберегти свободу вибору та відкритість новому досвіду [12, с. 279, 285]. З. Бауман вважає метафору "паломника" найбільш відповідною метафорою життєвої стратегії модерну, стурбованої завданням створення ідентичності, а метафори "той, що гуляє", "бродяги", "туриста" й "гравця" – метафорами постмодерністської стратегії, що спонукована страхом пов'язаності та фіксації [11, с. 286].

Конструюючи власну ідентичність, сучасна людина, зазначає З. Бауман, прагне через ряд "нових починань" експериментувати з формами, які миттєво збираються та легко розбирається, наносячи один шар фарби на інший [11, с. 109]. Власну метафору запропонував Г. Тульчинський, на думку якого сьогодні людина постає якоюсь подобою матрьошки, в якій міститься ще безліч інших, одна в одну схованих матрьошок, ідентифікацій, упакованих одна в іншу [13, с. 311].

Можна говорити, що сучасна людина – це сукупність одягнутих одна на іншу масок. "Овідієвський Протей, який міг за першим своїм бажанням перетворитися з юнака на лева, у дикого ведмеда або змію, у камінь або дерево, та хамелеон, цей великий магістр миттєвих реінкарнацій, стали символами нової людської чесноти саморозвитку та самоствердження" [12, с. 179]. Найуспішнішим людським типом епохи глобалізації та інформаційного суспільства є "протеїстична осо-

бистість", здатна "грати в ідентичності" та виявлятися в цій грі різними своїми "гранями" залежно від життєвої ситуації; цей людський тип – "людина-персона", який, повертаючись до різних груп людей у суспільстві, виступає при кожному "повороті" як би в особливій масці, що виступає як інструмент адаптації до певної соціальної ситуації [1, с. 15; 14, с. 37; 15, с. 77, 81].

Сучасні дослідники відзначають чітку відмінність, яка відбулася в хронотопних підставах для визначення самості: "Якщо в традиційній культурі Я є тим, хто я є, завдяки неминучій приналежності до моєї культури"; в модерні "Я є тим, хто я є, завдяки минулому"; то в інформаційному суспільстві "Я є тим, хто я є, завдяки моєму контексту", який конструюється як ситуація повсякденності, для якої характерна принципова умовність: вона може бути й може не бути" [16, с. 113].

Сьогодні все частіше йдеться про так звану "відкриту" ("вислизаючу") ідентичність. Даючи їй характеристику та виявляючи особливості структури суб'єктивності, представники неklasичної філософії використовують такі поняття, як "Інший", "Інакший", "Чужий" тощо. Ж. Лакан досліджує структуру Я та його відносини з "символічним" порядком [17; 18]. На думку Ж. Лакана, людське Я завжди йде на ототожнення себе з порядком "символічного" та символічно ідентифікує себе з ним. Символічний порядок – це простір Іншого, бо Я здатне бути репрезентовано тільки через Іншого. "Референтом власного Я є Інший. Власне Я встановлюється у віднесеності до Іншого. Воно є його корелятом. Рівень, на якому відбувається переживання Іншого, в точності визначає рівень, на якому буквально для суб'єкта існує власне Я" [17, с. 69]. При цьому людське Я намагається досягти визнання Іншого, оскільки "бажання людини отримує свій сенс у бажанні іншого – не стільки тому, що інший володіє ключем до бажаного об'єкта, скільки тому, що головний об'єкт – це визнання з боку іншого" [18, с. 38].

С. Жижек зауважує, що "тільки будучи відображеною в іншій людині, оскільки ця інша людина пропонує їй образ його єдності, его може досягти самоідентифікації, тобто "ідентичність та відчуження чітко співвіднесені" [19, с. 32]. Розрізняючи "уявну" та "символічну" ідентифікацію, С. Жижек пише, що для "уявної ідентифікації" притаманна "ідентифікація з привабливим для нас образом, який представляє те "якими ми хотіли б бути". А символічна ідентифікація – це ідентифікація з самим місцем, звідки ми дивимося, звідки здаємося собі привабливими [19, с. 111].

Ю. Крістева також вважає, що Я ніколи не тотожне самому собі, всередині Я завжди є щось, що не є власним Я – "чужак", "чуже" [20]. "Чужий" є "прихованим ликом нашої ідентичності", "не маючи домівки, він <...> поширює парадокс актора: примножуючи маски та "несправжні самості", він ніколи не буває ні повністю справжнім, ні повністю фальшивим ...", він має здатність "бути постійно іншим залежно від інших і від обставин" [20, с. 16].

На думку Є. Сурової, спрямованість до образу Я, обумовлена дзеркальною стадією формування самості, описаної Ж. Лаканом, висуває на перший план проблему "персональності" [21]. Автор розглядає в ході розвитку суспільства зміну способів ідентифікації та пов'язує ці переходи зі змінами співвідношення між "Власним" й "Чужим" усередині самого індивіда. Від непрохідної межі між ними для людини архаїчного суспільства, через формування особистості, коли складається "більш гнучке взаємовідношення" між Власним і Чужим; через етап – індивідуальність, на якому став можливий вільний перехід "по той бік", і, нарешті, на етапі суб'єктивність Власне і Чуже знаходяться в "трагічному переплетенні" [21, с. 102–103]. У сучасному світі результатом руйнування цієї межі Є. Сурова вважає, позицію Я, яка спирається здебільшого на створення образу, який є роздвоєним у своїй спрямованості [21, с. 102–103]. Тобто порушення усталених меж всередині самого індивіда приводить до утворення нового типу самоідентифікації, що має виключно рухому межу взаємовідносин між "Власним" і "Чужим". Новий спосіб самоідентифікації, звернений безпосередньо до пошуків себе, дослідник називає "Персональність" та характеризує її як таку, що "легко привласнює собі Чуже, піддаючи рефлексії, і не в змозі проаналізувати, а, отже, присвоїти Власне, яке вислизає в варіативній множинності референтів" [21, с. 69].

У сучасній ситуації в результаті нав'язування людині суспільством соціальних штампів Власне пасивно бере на себе образ Чужого, можна сказати вдягає маску, це й дає можливість подивитися на самого себе як на Іншого. Тут суб'єктивність, за Є. Суровою, замінюється на "Персональність" як "спосіб самоідентифікації індивіда, який відбувається в рамках співвіднесення внутрішнього й зовнішнього образу "Я", які характеризуються оборотністю відносно один до одного, коли межі між ними представляються настільки рухливими, що не ми опиняємося в ситуації уникнення крайнощів, а самі крайнощі втрачають гостроту, ховаючись від нас у межовості точок ідентифікації, які перетікають" [21, с. 6].

Загалом ідея "відкритої ідентичності" передбачає існування з самого початку плюрального світу, який є існування й співіснування мене та Іншого, співвідношення з Іншим, а також можливість існування мене-як-Іншого.

Сучасна людина живе в світі символів і знаків, різноманітність яких формується в просторі мас-медіа. Мас-медіа рясніють всілякими рекламними роликами, суть яких зводиться до таких слоганів: "будь різною", "будь різним", "змінюйся". Найчастіше маються на увазі різні прояви "зовнішньої" маски ("тілесного" образу). Засилля іміджевих стратегій ідентифікації особистості все більше й більше стверджує в культурі стандартне, нівелюючи індивідуальне. Мас-медіа, зокрема телебачення, диктує форми життя, занурює в певні типи існування,

нав'язуючи їх, програмуючи людину. Вплив на індивідуальну ідентичність "продукції" телевізійної субкультури відзначав Д. Келлнер: "Ці образи проєктують рольові та статеві моделі, допустимі й неприпустимі форми поведінки, стилі й моди та містять витончені приманки для наслідування й ідентифікації з одними суб'єктивними позиціями й для уникнення інших" [9, с. 84]. Сформовані телебаченням образи, поведінкові моделі виступають інструментом ідентифікації особистості. Численні візуальні образи містять сенс імітації, сенс громадський і надзвичайно артистичний. Загальна ідентифікація, ми знаємо це інтуїтивно, виражається в акті наслідування, у відтворенні зразка. Крім того, вона передбачає відчуття спільності з тим, кому наслідують і кого відтворюють. У ході наслідування відбувається "асиміляція" одного Я іншим, у результаті якої перше Я поводить себе в певному сенсі так само, як і друге, імітує його й у деякому сенсі вбирає його в себе. "Ідентичності", яких прагне в наші дні західна людина, представляються "чимось, що може вдягатися та зніматися на кшталт костюма" [12, с. 187]. Але в ситуації ідентифікації з Іншим без збереження певної дистанції є загроза розчинення в Іншому, втрати власного Я.

Іноді ідентифікація багато в чому є цілеспрямованим або стратегічним процесом. Так, імідж людини, що є проявом феномену маски, включає не тільки природні властивості особистості, але й штучно створені. У цьому сенсі процес створення іміджу, який підкорюється прийнятим у даній групі нормам поведінки, можна розглядати як акт самоідентифікації, кроком на шляху до досягнення позитивної соціальної позиції.

Покинути межі власної ідентичності та оволодіти своїм становленням, яке ніколи не завершується, пропонує індивіду екзистенціалізм. Самоідентичність Я засвідчується в творчій активності Я. Я не задовольняється, в кінцевому рахунку, ніяким зі станів свого буття, але ця незадоволеність відображає його справжнє обличчя, його дійсність як таку, що змушує здійснювати себе в русі до бажаної мети, яка покладається цим Я в розрізненні своїх можливостей. Сам екзистенціальний підхід заперечує статичну сутність людини, яка постійно знаходиться у процесі становлення. За філософією М. Гайдеггера, людина має здатність вільно себе обирати [22]. Самість розуміється філософом не як наявне суще, а як "спосіб екзистування" [22, с. 267]. Творча активність (становлення) є момент постійний, "субстанціональний" для Я й ідентифікує його. Набуття себе в низці типів ідентифікацій, які змінюються у часі, свідчить лише про невідому самому собі ідентичність, яка вже колись відбулася, непряме знання про яку й дається у тимчасовому потоці ідентифікаційних миттєвостей нашого життя й у грі масок [23, с. 174].

Самоідентичність особистості – це становлення, це процес. Цілком слушною є думка Л. Мазур, що "самоідентичність особистості – це не якась особлива психічна структура, яка відповідає за сталість Я в просторі та часі (класична субстанціональна модель) і не результат (взаємодії інших структур, які виконують функції ідентифікації, а спосіб буття, який полягає у неперервному процесі становлення цілісної і автентичної особистості" [4, с. 392].

Самоідентичність сьогодні стає чимось на зразок гри [7], в якій людина вільно обирає свою ідентичність і може представити себе в різних типах діяльності та образах-масках. Сучасна західна культура, вважає В. Табачковський, відпрацювала на сьогодні таку модель людської ідентичності, яка не є примусовою для її членів, а є полем саморозгортання суб'єктивності окремої індивідуальності [24, с. 409]. Ця ситуація є результатом чийогось вибору – вибору довільного (а частіше мимовільного), зробленого в ході гри. Наступна ситуація буде наступним вибором, переходом до одного з можливих варіантів. Кожен раз, коли особистість робить вибір можливого Я, вона презентує нову грань Я та вносить деякі зміни у свій образ. У якомусь сенсі вона стає іншою особистістю й сприймає себе по-іншому. Але вона не відчуває складності ідентифікації з її минулими Я, бо "...суть самоідентифікації і полягає у тому, що вона покидає звичний, обжитий простір, виходить з деякого "у себе", в якому живе, в чуже "позасобою"" [4, с. 396]. Індивідуальна форма маски дозволяє людині діяти у соціумі, завжди усвідомлюючи, де проходить межа свого і чужого, усвідомлено встановлюючи та дотримуючись між тим та іншим власну дистанцію; вона завжди дозволяє представити себе іншим у соціальній реальності, залишаючись вірним собі, своїй власній стратегії [14, с. 37].

Висновки. У сучасному динамічно змінюваному світі людині дедалі складніше залишатися в межах здійсненої одного разу ідентифікації. "Іншість" виступає фактором рухливості ідентичності сучасної людини. Якщо для особистості, яка визначає себе в соціумі через виконання своїх функцій і ролей, характерна нормативна ідентичність, то самоідентичність "протеїстичної особистості", яка використовує індивідуальні маски, стає плинною, набуває ігрового характеру. Тому "протеїстична особистість" може бути визначена поверхово, на підставі лише зовнішньої атрибутивності.

Усі індивідуальні маски, які "протеїстична особистість", розігруючи ролі, демонструє, не завжди є даністю її тотожності, так як її "Я для себе" та "Я для інших" не збігається. Однак екзистенційно їй дано знайти себе серед інших форм людського буття і в цих типах соціалізації. "Протеїстична особистість" обирає маску як індивідуальний засіб буття людини у соціальному просторі. Така особистість обумовлюється тими значеннями, які вона опановує, і з якими вона себе співвідносить, вибудовуючи тим самим свій образ, виявляючи в ньому свою ідентичність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Сєроштан С. І. (Бабіна С. І.).* Топологія маски: філософсько-антропологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.04. Харків, 2007. 19 с.
2. *Калуга В. Ф.* Ідентичність та самоідентичність як соціокультурні феномени суспільного буття людини: гендерні та екзистенціальні виміри : автореф. дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03. Київ, 2016. 40 с.
3. *Калуга В. Ф.* Ідентичність та самоідентичність в соціальному бутті людини: від конфлікту до єднання : монографія. Ніжин : Лисенко М.М. [вид.], 2014. 411 с.
4. *Мазур Л. І.* Самоідентичність особистості як філософсько-антропологічна проблема : монографія. Львів : Вид-во "Львів. політехніки", 2012. 432 с.
5. *Лісовий О. В.* Соціокультурна самоідентифікація особистості : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.04. Київ, 2012. 23 с.
6. *Палагута В. І.* Феномен самоідентифікації соціального суб'єкта в дискурсивних просторах : автореф. дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03. Д., 2010. 38 с.
7. *Беляева Л. А., Новикова О. Н.* Игра как способ конструирования личностной идентичности. Образование и наука. 2012. № 5 (94). С. 73–82.
8. *Хоружий Г. Ф.* Самоідентифікація особистості як соціально-психологічний процес. Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. 2016. № 2 (106). С. 5–15.
9. *Воропай Т. С.* В пошуках себе. Ідентичність та дискурс. Харків : ХДПУ, 1999. 418 с.
10. *Гидденс Э.* Ускользающий мир: Как глобализация меняет нашу жизнь ; пер. с англ. М. : Л. Коробочкин, 2004. 120 с.
11. *Бауман З.* Від пілігрима до туриста: стисла історія ідентичності. Нац. ідентичність : Хрестоматія. упоряд. Т. С. Воропай. Харків : Крок, 2002. С. 279–297.
12. *Бауман З.* Индивидуализированное общество ; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. М. : Логос, 2002. 390 с.
13. *Тульчинский Г. Л.* Постчеловеческая персонология. Проективный философский словарь : Новые термины и понятия; под ред. Г. Л. Тульчинского и М. Н. Эпштейна. СПб. : Алетей, 2003. С. 310–314.
14. *Сєроштан С. І. (Бабіна С. І.).* Искусство "жить в маске" как экзистенциальная проблема. Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ. 2008. № 812. С. 33–39. Серія : Філософія. Філософські перипетії.
15. *Сєроштан С. І. (Бабіна С. І.).* Феномен маски в бытии современного человека. Вісн. Нац. техн. ун-ту "Харківський політехнічний інститут" : зб. наук. праць. Тематич. вип. : Філософія. Харків : НТУ "ХПІ". 2007. № 4. С. 75–81.
16. *Козыменко Л. Н.* Мифологические основания бытия имиджа в информационном обществе. Практична філософія. 2001. № 3 (№ 4). С. 106–114.
17. *Лакан Ж.* Семинары. Кн. 2. "Я" в теории Фрейда и в технике психоанализа (1954–1955). М. : Логос, 1999. 520 с.

18. Лакан Ж. Функция и поле речи и языка в психоанализе ; пер. с фр. А. К. Черноглазова. М. : Гнозис, 1995. 192 с.
19. Жижек С. Возвышенный объект идеологии ; пер. с англ. В. Софронова. М. : Худож. журн., 1999. 236 с.
20. Кристева Ю. Самі собі чужі ; пер. з фр. З. Борисюка. Київ : Основи, 2004. 262 с.
21. Сурова Е. Э. Европейец "отчужденный": Персоналистская личность. СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2004. 284 с.
22. Хайдеггер М. Бытие и время ; пер. с нем. В. В. Бибихина. СПб. : Наука, 2002. 451 с.
23. Кузин И. В. Маски субъекта: Стратегии социальной идентификации. СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2004. 312 с.
24. Табачковський В.Г. Полісутнісне homo: філософсько-мистецька думка в пошуках "неевклідової рефлексивності". Київ : Вид. ПАРАПАН, 2005. 432 с.

Стаття надійшла до редакції 23.01.2018.

Babina S. The mask and self-identity of a personality.

Background. *In the conditions of the information society, which is characterized by the transience of social reality, the person needs a self-determination in his existence, because the self-identity of an individual becomes more unstable. In everyday life the mask is chosen by man as a means of play, which determines his special position in the "world of roles." In this context, the topical issue for the study of self-identity of a person in a modern society is to find out the meaning that has a mask in the process of identity self-identification.*

The aim of the article is the disclosure of the existential-anthropological significance of the mask for self-identity of a person in a modern society.

Materials and methods. *An interdisciplinary research method and an existential approach have helped to achieve the goal set in the article. The use of such general philosophical methods and principles as objectivity and historicity, analysis and synthesis contributed to the implementation of these methods and approaches.*

Results. *The person of the information society is, first and foremost, an urbanized person. Its way of life leads to an over-saturation of the individual I with all possible We, that is, a system of self-identification within the framework of certain social communities. Increasingly, it is a question of open identity, in which the factor of its mobility is Another. Identity of the individual is perceived as an incomplete project. Its creative formation is a constant moment, substantive for I and identifies it. The self-identity of a person in a modern society is something like a game in which a proteistic personality freely chooses its identity and can imagine himself in different mask-images depending on life situation.*

Conclusion. *The self-identity of the a proteistic personality is changeable. All individual masks, which he, while playing roles, shows, are not always a given identity. However, existentially, he was allowed to find himself among other forms of human existence and in these types of socialization. The proteistic personality selects a mask as an individual means of human existence in a social space. Such a personality is conditioned by those values that he possesses and relates to himself, thus building his image, revealing his identity in it.*

Keywords: mask, self-identity, proteistic personality, Another.

REFERENCES

1. *Sjeroshtan S. I. (Babina S. I.)*. Topologija masky: filososfs'ko-antropologichnyj analiz : avtoref. dys. ... kand. filos. nauk: 09.00.04. Harkiv, 2007. 19 s.
2. *Kaluga V. F.* Identychnist' ta samoidentychnist' jak sociokul'turni fenomeny suspil'nogo but'tja ljudy: genderni ta ekzystal'nij vymiry : avtoref. dys. ... d-ra filos. nauk: 09.00.03. Kyi'v, 2016. 40 s.
3. *Kaluga V. F.* Identychnist' ta samoidentychnist' v social'nomu but'ti ljudy: vid konfliktu do jednannja : monografija. Nizhyn : Lysenko M.M. [vyd.], 2014. 411 s.
4. *Mazur L. I.* Samoidentychnist' osobystosti jak filososfs'ko-antropologichna problema : monografija. L'viv : Vyd-vo "L'viv. politehniky", 2012. 432 s.
5. *Lisovyj O. V.* Sociokul'turna samoidentyfikacija osobystosti : avtoref. dys. ... kand. filos. nauk: 09.00.04. Kyi'v, 2012. 23 s.
6. *Palaguta V. I.* Fenomen samoidentyfikacii' social'nogo sub'jekta v diskursyvnijh prostorah : avtoref. dys. ... d-ra filos. nauk: 09.00.03. D., 2010. 38 s.
7. *Beljaeva L. A., Novikova O. N.* Igra kak sposob konstruivannja lichnostnoj identichnosti. *Obrazovanie i nauka*. 2012. № 5 (94). S. 73–82.
8. *Horuzhyj G. F.* Samoidentyfikacija osobystosti jak social'no-psyhologichnyj proces. *Visn. Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-tu*. 2016. № 2. (106). S. 5–15.
9. *Voropaj T. S.* V poshukah sebe. Identichnist' ta diskurs. Harkiv : HDPU, 1999. 418 s.
10. *Giddens Je.* Uskol'zajushhij mir: Kak globalizacija menjaet nashu zhizn' ; per. s angl. M. : L. Korobochkin, 2004. 120 s.
11. *Bauman Z.* Vid piligryma do turysta: stysla istorija identichnosti. *Nac. identychnist' : Hrestomatija. uporjad. T. S. Voropaj*. Harkiv : Krok, 2002. S. 279–297.
12. *Bauman Z.* Individualizirovannoe obshhestvo ; per. s angl. pod red. V. L. Inozemceva. M. : Logos, 2002. 390 s.
13. *Tul'chinskij G. L.* Postchelovecheskaja personologija. *Proektivnyj filosofskij slovar' : Novye terminy i ponjatija*. pod red. G. L. Tul'chinskogo i M. N. Jepshtejna. SPb. : Aletejja, 2003. S. 310–314.
14. *Seroshtan S. I. (Babina S. I.)*. Iskusstvo "zhit' v maske" kak jekzystal'naja problema. *Visn. Harkiv. nac. un-tu im. V. N. Karazina*. Harkiv : HNU. 2008. № 812. S. 33–39. Serija : Filosofija. Filososfs'ki peripetii.
15. *Seroshtan S. I. (Babina S. I.)*. Fenomen maski v bytii sovremennogo cheloveka. *Visn. Nac. tehn. un-tu "Harkivs'kij politehnicnij institut" : zb. nauk. prac'. Tematic. vip. : Filosofija*. Harkiv : NTU "HPI". 2007. № 4. S. 75–81.
16. *Kozymenko L. N.* Mifologicheskie osnovanija bytija imidzha v informacionnom obshhestve. *Praktichna filosofija*. 2001. № 3. (№ 4). S. 106–114.
17. *Lakan Zh.* *Seminary*. Kn. 2. "Ja" v teorii Frejda i v tehnikе psihoanaliza (1954–1955). M. : Logos, 1999. 520 s.
18. *Lakan Zh.* Funkcija i pole rechi i jazyka v psihoanalize ; per. s fr. K. Chernoglazova. M. : Gnozis, 1995. 192 s.
19. *Zhizhek S.* Vozvyshennyj obekt ideologii ; per. s angl. V. Sofronova. M. : Hudozh. zhurn., 1999. 236 s.
20. *Kristeva Ju.* Sami sobi chuzhi ; per. z fr. Z. Borysjuka. Kyi'v : Osnovy, 2004. 262 s.
21. *Surova E. Je.* Evropeec "otchuzhdennyj": Personalistskaja lichnost'. SPb. : Izd-vo S.-Peterburg. un-ta, 2004. 284 s.
22. *Hajdegger M.* Bytie i vremja ; per. s nem. V. V. Bibihina. SPb. : Nauka, 2002. 451 s.
23. *Kuzin I. V.* Maski sub'jekta: Strategii social'noj identifikacii. SPb. : Izd-vo S.-Peterburg. un-ta, 2004. 312 s.
24. *Tabachkovskij V. G.* Polisutnisne homo: filososfs'ko-mystec'ka dumka v poshukah "neevklidovoi" refleksivnosti". Kyi'v : Vyd. PARAPAN, 2005. 432 s.